

Головне управління освіти і науки м. Києва

Центр моніторингу столичної освіти

Звіт

**за результатами дослідження психолого-педагогічного супроводу учнів допрофесійного навчання ПТНЗ для успішної адаптації в соціумі та свідомого професійного самовизначення учасників педагогічного експерименту:
«Навчання дезадаптованої молоді ПТНЗ»**

Програму дослідження розробив : *О.С.Слободницький*

Звіт підготувала: *Т.Л.Казиміренко*

Науковий рецензент: кандидат психологічних наук, докторант Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України *М.В. Бастун*

Літературне редагування: *В.В.Ткаченко*

Програмний супровід виконав *І. Е.Островський*

Статистичне опрацювання матеріалів підготував *О. М. Губський*

Київ

2011

На замовлення педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів столиці та керівників відділу професійно-технічної освіти Головного управління освіти і науки виконавчого органу Київради (КМДА) 25 квітня 2011 року було проведено дослідження соціально-психологічної адаптації учнів-підлітків у контексті міжособистісних стосунків, які здобувають у ПТНЗ первинні професійні навички за робітничими професіями та одночасно базову загальну середню освіту.

Мета дослідження — з'ясувати вплив на процес адаптації підлітків міжособистісних стосунків як детермінуючого фактору їх дезадаптації.

Завдання дослідження

1. Дослідити характер міжособистісних стосунків в освітньому середовищі, де навчаються учні-підлітки.
2. З'ясувати ставлення учнів до професійної підготовки в ПТНЗ до одногрупників, педагогів, старших учнів закладу.
3. Вивчити характер стосунків у сім'ях учнів
4. Виявити фактори, які впливають на успішний перебіг адаптації учнів.
5. Розробити практичні рекомендації для психологів, педагогів щодо розвитку адаптивних механізмів підлітків у міжособистісних стосунках.

Загалом учні до професійної підготовки почувують себе комфортно в училищах, оптимістично налаштовані на майбутнє.

У групах до професійної підготовки переважає задовільна соціально-психологічна атмосфера. Більшість учнів прагнуть до розширення міжособистісних контактів, об'єктивно оцінюють власну роль у розвитку конфліктів, усвідомлюють фактори, що руйнують стосунки, націлені на поліпшення взаємин з батьками, учителями та іншими учасниками навчально-виховного процесу. Все це створює сприятливі умови для виховного педагогічного впливу, фундамент для саморозвитку. Однак майже у половині учнів спостерігається недостатній розвиток комунікативних умінь, вузький

репертуар інтеракцій. Це не дозволяє учням підтримувати доброзичливі стосунки з усіма учасниками навчально-виховного процесу та урегульовувати конфлікти, не вдаючись до агресивних способів. Частині учнів не усвідомлює важливість дотримання морально-етичних норм в учнівському соціумі.

Майже всі учні не вважають педагогів своїми помічниками у вирішенні питань налагодження успішної взаємодії з іншими учасниками навчально-виховного процесу в училищі. Переважно ці питання допомагають вирішувати учням друзі і батьки. Хоча, відповідно до результатів дослідження, участь батьків у формуванні комунікативних умінь неповноцінна. Тільки у третини учнів установилося повне взаєморозуміння з батьками. Половина опитаних учнів не сприймає батьківську сім'ю як взірць для наслідування при створенні власної. У сім'ях нечасто вдаються до заходів, що згуртовують членів родини: спільно обговорюють і вирішують проблеми, проводять дозвілля, обмінюються враженнями про прожитий день. Більше 10% учнів взагалі не мали позитивного досвіду комунікативної взаємодії з батьками.

За результатами проведеного дослідження, фахівцям професійно-технічної освіти **рекомендовано:**

- систематично проводити діагностику рівнів сформованості професійних і комунікативних якостей учнів на різних етапах їх професійної підготовки та діяльності; впливу міжособистісних стосунків в учнівських колективах та під час виробничого навчання на саморозвиток, емоційне самопочуття, розвиток професійної самосвідомості;
- сприяти розвитку в учнів допрофесійної підготовки моральної свідомості, формуванню моральних почуттів і переконань, виробленню звичок моральної поведінки, адекватного світосприймання;
- відслідковувати деструктивні прояви в поведінці і спілкуванні учнів;
- створювати в училищах умови, які б надавали учням більше можливостей для знайомств і зміцнення стосунків;

- сприяти підвищенню психолого-педагогічної культури батьків; організувати для батьків науково-практичні заходи з метою поглиблення їхніх знань щодо способів налагодження позитивної взаємодії з підлітками.